

annotée, le tribunal n'exclut, en soi, pas la possibilité d'une mesure provisoire d'anonymisation ou de désindexation d'un article de presse litigieux, mais à moins de démontrer des raisons impérieuses qui pourraient la justifier dans l'intervalle et/ou d'activer d'autres mécanismes⁽¹⁷⁾, il faudra plutôt faire montre de patience jusqu'à un jugement au fond. En somme, même ici, il ne faut « pas aller plus vite que la musique ».

Nicolas Roland⁽¹⁸⁾

Rb. Brussel (1e k.) 15 april 2024

Zetel: W. De Gendt (ondervoorzitter)

NV ROYAL SPORTING CLUB ANDERLECHT
(Mrs. Deturck en Marx) t. H.J.
(Mrs. Verbist en Van Caeyzeele)

AR nr. 2023/708/A

Journalist – Buitencontractuele aansprakelijkheid – Onwaarheden – Geanonimiseerde bronnen – Grievend taalgebruik – Intimiderende procedure

Als maatstaf voor het al dan niet foutief karakter van het gedrag van verweerder binnen de huidige context van civielrechtelijke aansprakelijkheid, geldt in wezen het gedrag van een normaal zorgvuldige sportjournalist geplaatst in dezelfde omstandigheden.

In acht genomen de cruciale rol die een vrije pers in een democratische rechtsstaat heeft te spelen, moet de nodige terughoudendheid aan de dag worden gelegd ten aanzien van maatregelen van overheidswege die hetzij rechtstreeks, hetzij onrechtstreeks (bijvoorbeeld door een zogenaamd '*chilling effect*' oftewel een intimiderend of ontmoedigend effect), de uitoefening van het recht op vrije meningsuiting en de persvrijheid juridisch of *de facto* zouden inperken.

In beginsel mag een journalist (zeer) kritisch staan tegenover het onderwerp waarover hij verslag uitbrengt en zijn (zeer) kritische mening ter zake onverbloemd uiten zonder dat er sprake is van onevenwichtige en ongenuanceerde verslaggeving.

Er is geen sprake van onnodig grievend taalgebruik; zo zijn, bijvoorbeeld, de termen "*de twee psychopaten*" en "*kleine nazi*" manifest humoristisch en/of overdrachtelijk bedoelde bijnamen, als verwijzing naar een bepaalde vermeende professionele stijl in hoofde van de betrokkenen.

Het waarheidsgehalte van een publicatie is niet zaligmakend bij de beoordeling van het al dan niet bestaan van een civielrechtelijke fout in hoofde van de journalist; het is dan ook weinig zinvol om een volledige waslijst aan klachten te beoordelen op hun waarheidsgehalte.

Het is niet aan de rechtbank om te oordelen of alles wat in het bewuste artikel geschreven is, de absolute waarheid zou zijn; het is aan de rechtbank enkel om te beoordelen of er gebruik werd gemaakt van geanonimiseerde bronnen, op een wijze die een inbreuk uitmaakt op de wijze waarop een normaal zorgvuldig journalist in dezelfde situatie zou hebben gehandeld (waar *in casu* geen bewijs van voorligt). Het gebruik van geanonimiseerde bronnen door de pers is niet enkel algemeen aanvaard, het behoort tot de fundamenteën van de democratische rechtsstaat.

De procedure in kwestie lijkt eerder ingesteld met de bedoeling te intimideren, o.a. gelet op het manifeste gebrek aan *gravitas* in hoofde van de lijvige lijst aan 'grievens' van eiseres, de magere slaagkansen hiervan, de niet eens op rudimentaire wijze onderbouwde beweerde schade en de laconieke begroting van een schadevergoeding. De vordering van eiseres grenst dan ook aan het tergende en roekeloze.

Journaliste – Responsabilité extracontractuelle – Contrevérités – Sources anonymisées – Langage blessant – Procédure intimidante

Pour déterminer si le comportement du défendeur est fautif ou non dans le contexte actuel de la responsabilité civile, il convient de se référer essentiellement au comportement d'un journaliste sportif normalement diligent placé dans les mêmes circonstances.

Compte tenu du rôle crucial qu'une presse libre doit jouer dans un État de droit démocratique, il convient de faire preuve de retenue à l'égard des mesures gouvernementales qui, directement ou indirectement (par exemple par le biais de ce que l'on appelle le '*chilling effect*', c'est-à-dire un effet d'intimidation ou de découragement), restreindraient légalement ou *de facto* l'exercice du droit à la liberté d'expression et à la liberté de la presse.

En principe, un journaliste peut être (très) critique à l'égard du sujet qu'il traite et exprimer sans détour son opinion (très) critique sur

(17) À l'instar d'une demande de déréférencement auprès d'un moteur de recherche.

(18) Avocat au barreau de Bruxelles.

le sujet, sans pour autant que le reportage soit déséquilibré et peu nuancé.

Il n'y a pas de langage inutilement blessant ; par exemple, les termes « les deux psychopathes » et « petit nazi » sont manifestement des épithètes humoristiques et/ou métaphoriques, en référence à un certain style professionnel présumé de la part des personnes impliquées.

La véracité d'une publication n'est pas déterminante pour apprécier l'existence ou non d'une faute civile du journaliste ; il n'est donc pas utile d'évaluer la véracité de toute une liste de plaintes.

Il n'appartient pas au tribunal de juger si tout ce qui figure dans l'article en question serait la vérité absolue ; il lui appartient seulement de juger si les sources anonymes ont été utilisées d'une manière qui porte atteinte à la façon dont un journaliste normalement diligent aurait agi dans la même situation (ce qui n'est pas prouvé en l'espèce). L'utilisation de sources anonymes par la presse n'est pas seulement généralement acceptée, elle fait partie des fondements de l'État de droit démocratique.

La procédure en question semble plutôt avoir été engagée dans l'intention d'intimider, si l'on observe, entre autres, le manque manifeste de sérieux de la liste volumineuse des « griefs » du demandeur, les maigres chances de succès de cette liste, les dommages allégués non étayés, même de manière rudimentaire, et l'évaluation laconique des dommages. La demande du demandeur est donc à la limite du téméraire et vexatoire.

Vonnis

1. Feiten, voorgaanden en vorderingen

1.1. Eiseres is een handelsvennootschap en de uitbaatster van een Belgische professionele voetbalclub *Royal Sporting Club Anderlecht*.

Verweerder is een professioneel sportjournalist.

Op 7 februari 2023 verscheen in het Vlaamse weekblad *Humo* een artikel van zijn hand met de titel "Mauve malaise: de diepe crisis bij Anderlecht".

1.2. Waar eiseres voorhoudt dat dit artikel onrechtmatig zou zijn en haar schade zou berokkenen, strekt haar vordering in hoofdzaak tot veroordeling van verweerder tot betaling van enerzijds een morele schadevergoeding van 25.000 EUR in hoofdsom en anderzijds een materiële schadevergoeding van 25.000 EUR in hoofdsom.

1.3. Verweerder stelt de gegrondheid van de vordering te betwisten.

{...}

3. Ten gronde

3.1. Aan de orde in de voorliggende zaak is een buitencontractuele aansprakelijkheidsvordering, wat impliceert dat om daarin te slagen, eiseres *in casu* het bewijs dient te leveren van drie elementen, te weten een civielrechtelijke fout begaan door verweerder, een schade geleden door haarzelf en een oorzakelijk verband tussen beide.

Als maatstaf voor het al dan niet foutief karakter van het gedrag van verweerder binnen de huidige context van civielrechtelijke aansprakelijkheid, geldt daarbij in wezen het gedrag van een normaal zorgvuldige sportjournalist geplaatst in dezelfde omstandigheden.

Fundamentele principes die leiding kunnen geven bij de concrete invulling van deze norm van de normaal zorgvuldige journalist, zijn onder meer de vrijheid van meningsuiting (art. 19 van de Grondwet en art. 10.1 van het EVRM), de persvrijheid (art. 25 van de Grondwet) en het recht op bescherming van de goede naam en de rechten van derden (art. 10.2 van het EVRM).

In acht genomen de cruciale rol die een vrije pers in een democratische rechtsstaat heeft te spelen, dient daarbij de nodige terughoudendheid aan de dag te worden gelegd ten aanzien van maatregelen van overheidswege die hetzij rechtstreeks, hetzij onrechtstreeks (bijvoorbeeld door een zogenaamd "chilling effect" oftewel een intimiderend of ontmoedigend effect), de uitoefening van het recht op vrije meningsuiting en de persvrijheid juridisch of de facto zouden inperken.

Het komt nuttig voor eraan te herinneren dat, in strijd met wat eiseres bij conclusie lijkt te pomen, in dezen de bewijslast in beginsel wel degelijk bij de eisende partij ligt. Het is de eisende partij die het bewijs dient te leveren van de civielrechtelijke fout, de schade en het oorzakelijk verband, waarop zij haar vordering steunt.

De onderscheiden fouten die eiseres verweerder *in casu* meent ten laste te kunnen leggen, worden hierna behandeld in dezelfde volgorde en onder dezelfde noemers als partijen deze bespreken in hun syntheseconclusies.

3.2. "Onevenwichtig en ongenueanceerd"

In de eerste plaats voert eiseres als een fout in hoofde van verweerder aan, het feit dat de inhoud van het artikel "Mauve malaise: de diepe crisis bij Anderlecht" onevenwichtig en ongenueanceerd zou zijn.

Zonder enige twijfel uit het artikel in kwestie stevig kritiek op het beleid en de werking van de voetbalclub *Anderlecht* ten tijde van de publicatie. Daarbij kan reeds worden opgemerkt dat dit feit op zich echter geenszins is te kwalificeren als foutief. In beginsel mag een journalist (zeer) kritisch staan

tegenover het onderwerp waarover hij verslag uitbrengt en mag hij zijn (zeer) kritische mening ter zake onverbloemd uiten, zonder dat dergelijk handelen op zich een civielrechtelijke fout uitmaakt.

Meer concreet voert eiseres *in casu* aan dat het door verweerder geschetste beeld, dat zijzelf onder meer samenvat als “een verhaal van een club op drift met een vergiftigde bedrijfscultuur”, niet zou stroken met de werkelijke cultuur die de laatste jaren in haar club zou zijn geïntroduceerd. De waarheid (sic) zou daarbij – nog steeds volgens eiseres – onder meer zijn dat “er in de laatste jaren sterk werd ingezet op nodige herstructureringen en modernisering binnen de club, er op alle niveaus in teamverband wordt gewerkt, het bekwame management autonomie en vrijheid wordt gegund bij de uitvoering van de taken”.

Dergelijke argumentatie kan moeilijk ernstig worden genomen.

Evident is het enige wat eiseres hiermee doet immers, louter het plaatsen van haar eigen, hoogst persoonlijke en subjectieve mening over haar eigen werking, tegenover de al even persoonlijke en subjectieve mening van verweerder over dit onderwerp. Beide opinies hebben in gelijke mate recht van bestaan en het uiten van deze opinies kan in hoofde van geen van de betrokkenen op welke wijze ook worden aangemerkt als een civielrechtelijke fout.

Dat er links en rechts derden zijn te vinden, die verklaren deze of gene van de voormelde meningen te delen, is daarbij zonder enige relevantie. Het al dan niet foutief of onrechtmatig karakter van het uiten van een mening, wordt niet bepaald door het aantal mede- dan wel tegenstanders dat kan worden gevonden van de betreffende mening.

Wanneer verweerder een volledig persartikel wil wijden aan de vele zaken die volgens hem fout lopen bij een bepaalde voetbalclub, dan is dat zijn goed recht. Geheel ten onrechte lijkt eiseres in dit verband van mening dat zij in dergelijk geval als het ware aanspraak kan maken op een evenredig aantal positieve punten betreffende de club in kwestie, die in het artikel eveneens zouden moeten worden belicht. Niets is minder waar. Van enig foutief onevenwicht in het bewuste artikel is *in casu* geen sprake. Voor iedere normaal gemiddelde lezer van dit stuk is het duidelijk dat dit niet louter een neutrale opsomming van objectieve feiten beoogt te zijn, doch wel de weergave van een bepaalde visie van de auteur en van getuigenissen van derden omtrent een aantal vermeende tekortkomingen in de werking en het beleid van voetbalclub Anderlecht, wat perfect legitiem is zowel qua onderwerp als qua methodiek.

Dat verweerder bij het verzamelen en/of de weergave van bepaalde informatie in dit verband niet te werk zou zijn gegaan zoals een normaal zorgvuldig journalist onder dezelfde omstandigheden zou hebben gedaan, wordt door geen enkel concreet

element bewezen of zelfs maar aannemelijk gemaakt. In strijd met wat eiseres zelf lijkt te menen, volstaat het enkele feit dat zijzelf er een andere visie op nahoudt dan deze in het artikel vertolkt, uiteraard in elk geval niet om te besluiten tot enige fout in hoofde van verweerder.

Het middel in kwestie dient zonder meer te worden afgewezen.

3.3. “Onwaarbeden” (I)

Vervolgens beklagt eiseres zich over een aantal manifeste onwaarheden die het artikel in kwestie volgens haar zou bevatten.

In dit verband komt het nuttig voor eraan te herinneren dat uit de aansprakelijkheidsnorm van de normaal zorgvuldige journalist in dezelfde omstandigheden geplaatst, volgt dat het waarheidsgehalte van een publicatie – enigszins contra-intuïtief en in elk geval opnieuw in strijd met wat eiseres lijkt te menen – bepaald niet alleenzaligmakend is, bij de beoordeling van het al dan niet bestaan van een civielrechtelijke fout in hoofde van de auteur ervan. Inderdaad is het enerzijds perfect denkbaar dat een journalist een stuk schrijft waarin enkel melding wordt gemaakt van feiten die alle perfect overeenstemmen met de objectieve werkelijkheid, doch waarbij zijn optreden nimmer als foutief is te beschouwen. Bijvoorbeeld kan dit het geval zijn wanneer een journalist een informaticasysteem hackt en de op zich volkomen correcte medische informatie betreffende derden die hij daarin aantreft, bekendmaakt. Anderzijds kan evenmin *ipso facto* worden uitgesloten dat een journalistieke publicatie bepaalde onwaarheden bevat, zonder dat de auteur ervan een civielrechtelijke fout kan worden aangewreven. Bijvoorbeeld kan dit het geval zijn wanneer een journalist verslag uitbrengt over bepaalde financiële transacties die in werkelijkheid onbestaande blijken, wanneer dit is gebeurd op basis van vervalste bankafschriften die door een normaal zorgvuldige journalist niet als zodanig te herkennen waren en hem of haar werden overhandigd door bronnen die door iedere normaal zorgvuldige journalist als betrouwbaar zouden zijn ingeschat.

In acht genomen dit gegeven, komt het weinig zinvol voor de volledige waslijst aan klachten van eiseres in dit verband op hun punten en komma's te overlopen en deze individueel en in detail als het ware te scoren op hun waarheidsgehalte.

3.3.1. Integendeel kan er op dit punt in een eerste tijd mee worden volstaan vast te stellen dat het grootste gedeelte van deze klachten betrekking hebben op stellingen in het kwestieuze artikel, waarvan eiseres de door haar ingeroepen onjuistheid eenvoudigweg niet hard maakt. Inderdaad plaatst eiseres tegenover deze stellingen in wezen thans louter haar eigen ontkenning daarvan (hetzij rechtstreeks, hetzij bij monde van een (gewezen) orgaan of aangestelde).

Meer bepaald blijkt dit het geval met betrekking tot de omstandigheden rond het vertrek van een coach K., het vertrek van een ceo V.E., het vertrek van een technisch directeur K., vertrouwen dat de spelers van de club al dan niet zouden hebben in een voorzitter V., de komst van een coach M., de komst van een sportieve ceo F., de komst van een speler V., een probleem inzake de ticketverkoop voor een bepaalde thuismatch en de werksfeer binnen eiseres.

Ten onrechte presenteert eiseres haar eigen ontkenningen binnen deze context, als de enige echte waarheid, te hanteren als de maatstaf voor de beoordeling van het waarheidsgehalte van hetgeen verweerder schrijft, terwijl in werkelijkheid uiteraard een loutere ontkenning door eiseres van deze of gene stelling, op dit vlak op zich niet zwaarder of lichter weegt dan een affirmatie ervan door verweerder.

Veel relevanter in dit verband is het feit dat door eiseres geen enkel objectief of objectiveerbaar element wordt bijgebracht, dat zou aantonen of aannemelijk maken dat de door haar geviseerde stellingen in het artikel, daadwerkelijk flagrant in strijd zouden zijn met de werkelijkheid. Als vertrekpunt voor haar aanspraken dient eiseres immers in de eerste plaats aan te tonen dat het artikel een concrete, ernstige onwaarheid bevat. Pas wanneer dat bewijs voldoende is geleverd, zou vervolgens in voorkomend geval kunnen worden vereist dat de journalist nader zou toelichten op welke wijze hij tot zijn betreffende besluitvorming is gekomen, om vervolgens dit proces op zijn rechtmatigheid te beoordelen.

Tegenover deze afwezigheid van enig bewijs van een flagrante onwaarheid, staat dat verweerder als professioneel sportjournalist, met een jarenlange ervaring en blijkbaar een gedegen professionele reputatie, aannemelijk maakt dat hij de bewuste stellingen, in een persartikel over een onderwerp waarmee hij klaarblijkelijk sinds jaar en dag een grote vertrouwde heeft en waarvoor hij specifiek ook nog grondig journalistiek onderzoek lijkt te hebben verricht, heeft gesteund op gesprekken met meerdere personen die destijds van nabij betrokken waren bij eiseres' interne keuken.

Na een zorgvuldige afweging van deze elementen, dient te worden geconcludeerd dat het onder de gegeven omstandigheden een ongerechtvaardigde inbreuk zou uitmaken op zowel de regels inzake bewijslast, als op het elementaire beginsel van het bronnengeheim, van verweerder te vereisen meer in detail dan hij in de huidige stand van zaken doet, de grondslag te bewijzen van zijn door eiseres geviseerde stellingnames, teneinde als het ware het negatieve bewijs te leveren van de afwezigheid van een civielrechtelijke fout in zijn hoofd.

Deze groep klachten van eiseres inzake beweerde onwaarheden, dient dan ook collectief van de hand te worden gewezen, zonder meer.

3.3.2. In de tweede plaats betreffende beweerde onwaarheden, houdt eiseres voor dat verweerder in strijd met de werkelijkheid zou hebben gesteld dat een voorzitter C... geen kennis zou hebben gehad van de ontslagpremie van een ceo V. Zij legt verweerder hiermee echter woorden in de mond die niet de zijne zijn. Wanneer verweerder schrijft dat C... naar aanleiding van het ontslag van V. ontstemd was over het bedrag van diens ontslagvergoeding, impliceert dit niet noodzakelijk dat hij voorafgaandelijk in het geheel niet op de hoogte zou zijn geweest van de principes dienaangaande, zoals eiseres ten onrechte impliciet aanneemt. Ook wanneer men vertrouwd is met het feit dat een contract clausules betreffende een ontslagvergoeding bevat, kan men ontstemd zijn op het moment dat er effectief tot uitbetaling van een concreet bedrag dient te worden overgegaan. Waar aldus eiseres' uitgangspunt bij dit argument reeds onjuist is, dient dit alleen al om deze reden van de hand te worden gewezen.

3.3.3. Ten derde kan een groep klachten van eiseres omtrent beweerde onwaarheden in het bewuste artikel, niet anders worden gekwalificeerd dan als het zoeken van spijkers op laag water. Zo is dit onder meer het geval met betrekking tot een e-mail betreffende een feestprogramma ingeval van bekerwinst door de club van eisers (eiseres – stuk 19). Terecht wijst verweerder er in dit verband op dat niet de letterlijke bewoordingen van deze e-mail van belang zijn voor zijn stelling als werd door eiseres met een mogelijk verlies van de eigen club geen rekening gehouden. Blijkens de tekst van het artikel steunt deze stelling veeleer op het feit dat alle medewerkers van eiseres de bewuste e-mail ontvingen, dit in combinatie met het feit dat kosten noch moeite werden gespaard voor de viering in kwestie, zoals onder meer blijkt uit het feit dat hiertoe de bovenste bol van het *Atomium* werd afgehuurd. Van enige onwaarheid is in dit verband dan ook manifest geen sprake.

Ook de klacht betreffende een citaat in het bewuste artikel van een bron binnen eiseres, luidens hetwelk het vertrek van een doelmann V.C. louter een wraakactie zou zijn van voorzitter V., valt binnen dezelfde categorie. Het feit dat verweerder ongeveer een maand na de publicatie van zijn artikel, in een podcast een afwijkende persoonlijke visie heeft vertolkt, dewelke erin bestond dat de opstelling van een andere doelmann dan V.C., in hoofd van eiseres louter zou zijn ingegeven door financiële motieven (eiseres – stuk 7), impliceert uiteraard op geen enkele wijze dat de weergave van voormeld citaat in het bewuste artikel, een onwaarheid zou uitmaken.

3.3.4. Ten vierde stoort eiseres zich aan het feit dat het persartikel in kwestie vermeldt dat haar financiële cijfers bloedrood kleurden. Uit eiseres' eigen uiteenzetting echter (eiseres – stuk 35) blijkt dat haar meer gunstige financiële situatie waarop zij

zich in dit verband beroept – behalve uit een destijds recente kapitaalsverhoging – in belangrijke mate voortspoot uit een “voorwaardelijke kwijtschelding” van een lening van meer dan 47,4 miljoen euro, in afwachting van een “terugkeer tot beter fortuin” door de club, op welk moment deze schuld opnieuw opeisbaar zal worden. Abstractie maken van een dergelijke kunstgreep, die ertoe strekt het financiële plaatje van de club op eerder artificiële wijze tijdelijk op te krikken, om de onderliggende financiële situatie van eiseres alsnog te benoemen als penibel, is op z’n minst verdedigbaar en maakt in hoofde van verweerder in elk geval geen civielrechtelijke fout uit.

3.3.5. Tenslotte duidt eiseres uiteindelijk een tweetal stellingnames aan in het artikel in kwestie, die daadwerkelijk met rede (gedeeltelijk) in twijfel kunnen worden getrokken. Ten eerste is er de stelling dat de managementvennootschap van voorzitter V. aan eiseres jaarlijks een bedrag van 500.000 EUR zou factureren. Als tegenbewijs van het feit dat ter zake in werkelijkheid slechts een jaarlijks bedrag van 420.000 EUR zou worden gefactureerd, legt eiseres enkel een schriftelijke getuigenverklaring voor van V. zelf (eiseres – stuk 8). De bewijswaarde van dit stuk op dit punt is niet overweldigend, doch evenmin nihil. In zekere mate wordt hierdoor dan ook aannemelijk gemaakt dat de werkelijk gefactureerde som inderdaad 420.000 EUR bedroeg, ook al liggen ter zake geen objectieve (bijvoorbeeld boekhoudkundige) stukken voor. Hoe dan ook echter is het verschil tussen de beide geciteerde bedragen voldoende klein, opdat deze binnen de in dezen relevante context zijn te beschouwen als van dezelfde grootteorde. Daaruit volgt dat het noemen van het bedrag van 500.000 EUR door verweerder, zelfs zonder vermelding van het feit dat dit slechts een benadering betrof, geen civielrechtelijke fout uitmaakt.

Ook met betrekking tot de stelling van verweerder als zou V. de kosten van dure etentjes in het kader van zijn activiteiten als voorzitter, laten terugbetalen door eiseres, steunt eiseres haar betwisting integraal louter op voormelde getuigenverklaring van het tegendeel door de betrokkene zelf (eiseres – stuk 8). Zoals gezegd is dit stuk niet van iedere bewijswaarde ontbloot, zodat dit de stelling in kwestie van verweerder in zekere mate in twijfel trekt. Wanneer echter verweerder twee facturen voor dure etentjes ontvangt, op naam van eiseres, van een bron die kennelijk in een positie is om de hand te kunnen leggen op dergelijke stukken, onder vermelding van het feit dat deze slaan op etentjes van V..., de kost waarvan hem door eiseres werd terugbetaald, handelt verweerder niet in strijd met het gedrag van een normaal zorgvuldig journalist, wanneer hij dit gegeven verwerkt in zijn artikel.

3.4. “Onwaarbeden” (II)

Uit het voorgaande volgt dat geen enkele van de nochtans zeer talrijke klachten van eiseres omtrent beweerde onwaarheden in het bewuste artikel, overeind blijft, minstens impliceren deze in de twee laatstgenoemde gevallen hoe dan ook geen civielrechtelijke fout in hoofde van verweerder.

Het middel in kwestie dient dan ook te worden afgewezen.

3.5. “Tegenstrijdigbeden”

Vervolgens ziet eiseres een beweerde tegenstrijdigheid in het artikel, in zoverre dit enerzijds een bron binnen eiseres citeert volgens wie V. op een gegeven moment door V. op eigen houtje en zonder overleg binnen de club zou zijn ‘kaltgesteld’, doch anderzijds daarin wordt uiteengezet dat V. het vertrek van V. zou hebben proberen tegenhouden.

Andermaal raakt dit “argument” van eiseres kant noch wal. Strikt gezien zijn deze beide elementen immers niet noodzakelijk wederzijds exclusief, zodat er om te beginnen al geen sprake is van een echte contradictie. Bovendien is het duidelijk dat het hier eenvoudigweg de meningen betreft van twee onderscheiden bronnen, waarop verweerder een beroep deed. Dergelijk banaal fait divers volkomen kunstmatig proberen uitvergroten tot een volwaardige grondslag voor een aansprakelijkheidsvordering lastens een journalist, valt zelfs niet meer onder de noemer “spijkers-op-laag-water”, hier wordt stilaan ‘kopspeldenbuiten-enig-water’ territorium betreden.

Een tweede beweerde tegenstrijdigheid die eiseres zich bij elkaar fantaseert, situeert zich rond een citaat van een geanonimiseerde bron in het artikel, als zou het werkelijke motief voor V. om in de organisatie van eiseres te stappen, gelegen zijn in een wil om wraak te nemen op C., de man die eerder blijkbaar de club “voor zijn neus zou hebben weggekaapt”. Daar tegenover plaatst eiseres louter haar eigen opinie dat het ‘onlogisch’ zou zijn voor V om de club “om zeep te helpen”, wetende dat hij daarin in 2021 miljoenen euro’s heeft geïnvesteerd.

Ook dit “argument” kan met de beste wil niet ernstig worden genomen. Om te beginnen heeft het immers al geen betrekking op een tegenstrijdigheid binnen het artikel zelf. Enkel de eerste stelling figureert in het artikel. Dat het deze stelling zou ontbreken aan “logica”, is een element dat thans louter door eiseres wordt aangebracht, zonder dat dit in het artikel op enige wijze aan bod komt.

Daarnaast stelt eiseres ten onrechte het nemen van “wraak op C.” synoniem met het “om zeep helpen van de club”. Men kan zich inbeelden dat er diverse andere manieren bestaan om dergelijk doel te bereiken, dan het ten gronde richten van de club – waarbij het surrealisme van de situatie waarin zij wordt genoodzaakt zich met uitgestreken gezicht

met dit soort overwegingen in te laten, de rechtbank niet ontgaat.

Wat er ook van zij, het citeren van een stelling van een bron die men een zeker gebrek aan logica zou kunnen toedichten, behelst uiteraard hoe dan ook op geen enkele wijze een civielrechtelijke fout in hoofde van verweerder als journalist. Het komt de rechtbank toch enigszins voor als een verspilling van publieke middelen, dat zij tijd en energie dient te besteden aan het beantwoorden van dergelijke hersenschimmige banaliteiten.

Het middel in kwestie dient zonder meer te worden afgewezen.

3.6. “Anonieme, onbetrouwbare bronnen”

Onder dit punt keert eiseres zich tegen de wijze waarop verweerder in het artikel gebruik zou hebben gemaakt van informatie, afkomstig van bronnen wiens identiteit hij niet bekendmaakt. Zij voert daarbij aan dat verweerder niet zou aantonen dat hij voldoende onderzoek heeft gedaan naar de waarachtigheid van de informatie die hij vanwege deze bronnen zou hebben bekomen.

Meer bepaald is eiseres van mening dat verweerder deze informatie had moeten aftoetsen bij een lijst van haar verantwoordelijken en belanghebbenden, zoals onder meer haar hoofdaandeelhouder, ceo’s, persverantwoordelijke, trainers, marketingverantwoordelijke en dergelijke. Zij presteert het daarbij dit voor te stellen als “het controleren” van de door verweerder bekomen informatie, alsof de personen in kwestie de waarheid in pacht hebben, wat hen in staat zou stellen de door verweerder bekomen informatie op hun gezag eenvoudig te corrigeren.

Eiseres kan in deze visie hoegenaamd niet worden bijgetreden. De meningen van de eigen werknemers, bestuursorganen en aandeelhouders van eiseres, vormen niet de ultieme referentie om de door een journalist – zelfs vanwege geanonimiseerde bronnen – bekomen informatie omtrent de werking van eiseres aan af te meten.

Haar even gratuite als hoogdravende stelling als zou verweerder *in casu* “misbruik hebben gemaakt van het bronnengeheim” om in zijn stuk “misnoegde ex-werknemers van eiseres op te voeren, wiens voornaamste drijfveer erin zou hebben bestaan af te rekenen met de club en deze ten val te brengen”, en dezen “een forum te bieden om op malafide wijze leugens de wereld in te sturen” (*sic*), maakt eiseres in elk geval op geen enkele wijze hard of zelfs maar aannemelijk. Van een dergelijke zwaarwichtige aantijging aan het adres van een professioneel journalist mag nochtans een stevig bewijs worden vereist, alvorens deze zou worden aangenomen.

Dat het bewuste artikel – te kwader trouw nog wel, ingevolge een abusief gebruik door verweerder van bronnen wiens identiteit hem gekend is, doch in de publicatie wordt afgeschermd – flagrante

onwaarheden zou bevatten, blijkt zoals hierboven reeds tot in den treure vastgesteld, werkelijk uit niet het minste objectieve of objectieveerbare element.

Het komt daarbij nuttig voor in herinnering te brengen dat hiermee allerminst is gezegd dat alles wat in het bewuste artikel staat, de absolute waarheid zou zijn. Ook daarvan ligt uiteraard het bewijs niet voor. Het kan echter niet genoeg worden benadrukt dat dit ook geenszins het voorwerp uitmaakt van de huidige discussie. De vraag die door deze rechtbank dient te worden beantwoord, is niet welke de werkelijke situatie achter de schermen bij voetbalclub Anderlecht was in het voorjaar van 2023. Deze vraag maakt voor wie het interesseert (uitsluitend) het voorwerp uit van een maatschappelijk debat, waarvan het persartikel in kwestie een onderdeel uitmaakt. Onder geen beding komt het daarbij deze rechtbank toe op te leggen welke van de conflicterende meningen omtrent dit onderwerp, de “juiste” is.

De enige vraag die onder dit punt door deze rechtbank moet worden beoordeeld, is of verweerder gebruik heeft gemaakt van geanonimiseerde bronnen, op een wijze die een inbreuk uitmaakt op de wijze waarop een normaal zorgvuldig journalist in dezelfde situatie zou hebben gehandeld. Er kan daarbij slechts worden vastgesteld dat van enige inbreuk dienaangaande door verweerder, niet het minste (begin van) bewijs voorligt. Het gebruik van geanonimiseerde bronnen door de pers is niet enkel algemeen aanvaard, het behoort tot de fundamenten van de democratische rechtsstaat. Uit geen enkel concreet element blijkt dat *in casu* verweerder niet zorgvuldig te werk zou zijn gegaan bij het verzamelen van informatie bij dergelijke bronnen, de inschatting van de betrouwbaarheid van deze bronnen, dan wel de weergave van de informatie door hem van deze bronnen bekomen.

In elk geval volstaat het enkele feit dat eiseres het niet eens is of niet erg opgezet is met hetgeen door deze bronnen over haar werd gezegd, in dit verband uiteraard niet. De “werkelijkheid” waarop eiseres zich in dit verband beroept en waarmee het artikel in kwestie volgens haar strijdig zou zijn, is in realiteit onbestaande en niet meer dan louter eiseres’ eigen subjectieve interpretatie van de werkelijkheid, waarmee de door verweerder aangehangen interpretatie van deze zelfde werkelijkheid nu eenmaal niet strookt. Daarbij zit er voor partijen niets anders op dan “to agree to disagree” (oftewel het erover eens zijn dat zij het niet eens zijn).

Het middel dient te worden afgewezen.

3.7. “Onnodig grievend taalgebruik”

De klachten van eiseres onder dit punt, komen in wezen neer op dezelfde kritiek die zij reeds uitte onder het vorige punt, betreffende de geanonimiseerde bronnen. Ook hier immers beklagt eiseres

zich in essentie eigenlijk louter over een beweerde onvoldoende verificatie door verweerder van zijn informatie, in dit geval als zouden volgens een gewezen werknemer van eiseres, V. en/of V. in de wandelgangen van eiseres worden aangeduid met de bijnamen “de twee psychopaten” en “petit nazi” (kleine nazi).

De loutere bewering door eiseres als zou verweerder deze getuigenissen onvoldoende hebben geverifieerd, wordt andermaal door niet met minste objectieve element ondersteund. De eigen ontkenning door eiseres van het gebruik van deze bijnamen of het beweerde ongelof dat bepaalde derden daaromtrent in de pers zouden hebben geuit, hebben in dit verband uiteraard niet het minste gewicht.

Bovendien omschrijft eiseres de stelling in kwestie geheel ten onrechte als een ‘bijzonder ernstige aantijging’. Manifest gaat het hier in voorkomend geval om humoristisch en/of overdrachtelijk bedoelde bijnamen, als verwijzing naar een bepaalde vermeende professionele stijl in hoofde van de betrokkenen. Louter het feit dat dergelijke bijnamen binnen bepaalde kringen van werknemers of andere bij eiseres betrokken partijen zouden worden gehanteerd, vormt op zich dan ook allerminst een bijzonder ernstige aantijging. Manifest bedoelde verweerder in zijn artikel niet te beweren dat de betrokkenen daadwerkelijk lijden aan een vorm van klinische psychopathie, dan wel aanhangers zijn van het nazisme, wat effectief als ernstige aantijgingen zou zijn te beschouwen.

Het gebruik van de termen in kwestie binnen de hierboven geschetste context, is niet te beschouwen als onnodig grievend. Evenmin blijkt dat verweerder de door hem bekomen informatie daaromtrent, onvoldoende zou hebben geverifieerd.

3.8. “Weerwoord”

Wat tenslotte de kans op wederwoord betreft, wordt niet betwist en blijkt uit de stukken dat er voorafgaand aan de publicatie van het artikel meerdere informele contacten zijn geweest tussen verweerder enerzijds en respectievelijk voorzitter V. en ceo V. van eiseres ander zijds, betreffende het voorwerp van het artikel, te weten het reilen en zeilen binnen voetbalclub Anderlecht.

Bovendien heeft verweerder op 26 januari 2023 een formeel interviewverzoek gericht aan V.... Op dezelfde datum heeft verweerder een gesprek gehad met V., de toenmalige ceo van eiseres, omtrent de inhoud van het artikel. Namens eiseres werden klaarblijkelijk op geen enkel moment bijkomende mogelijkheden gevraagd om te kunnen reageren op de inhoud van het artikel.

Verder stelt het artikel in kwestie zich weliswaar uitermate kritisch op betreffende de werking en het beleid van de club van eiseres, doch alles in acht genomen bevat dit wezenlijk geen bijzonder

zwaarwichtige aantijgingen of beschuldigingen aan het adres van eiseres, bijvoorbeeld met betrekking tot strafrechtelijk te sanctioneren of moreel bijzonder laakbaar gedrag.

Tevens kan nog worden vastgesteld dat na publicatie van het bewuste artikel, eiseres geen gebruik heeft gemaakt van haar recht op antwoord. In een persbericht daags na de publicatie heeft zij zich ertoe beperkt zich in summiere en algemene termen te distantiëren van het eenzijdige beeld dat volgens haar op basis van selectieve en anonieme bronnen in het artikel wordt geschetst van haar beleid (eiseres – stuk 3).

In acht genomen al deze omstandigheden moet het recht op wederwoord van eiseres worden geacht door verweerder op voldoende wijze te zijn gerespecteerd.

Het middel dient te worden afgewezen.

3.9. Conclusie

Uit het voorgaande volgt dat eiseres geen enkele civielrechtelijke fout in hoofde van verweerder aanmerkelijk maakt, laat staan het overtuigende bewijs ervan levert.

Het moet gezegd dat men zich daarbij niet van de indruk kan ontdoen dat de voorliggende procedure minstens deels werd ingesteld met de bedoeling te intimideren.

Deze indruk spruit niet enkel voort uit het manifeste gebrek aan gravitas in hoofde van de nochtans lijvige lijst aan “grievens” door eiseres aangebracht, de magere slaagkansen waarvan door haar op voorhand redelijkerwijze toch ook moesten kunnen worden ingeschat.

Ook de wijze waarop eiseres zich bijvoorbeeld niet de moeite getroost haar beweerde schade op zelfs maar de meest rudimentaire wijze te onderbouwen, kan worden geïnterpreteerd alsof het haar in realiteit nooit te doen is geweest om het daadwerkelijk bekomen van een schadevergoeding, wat onder normale omstandigheden nochtans toch het evidente sluitstuk vormt van iedere aansprakelijkheidsprocedure.

Sprekend in dit verband is onder meer de eerder gratuite wijze waarop eiseres poneert dat zij als gevolg van de publicatie van het bewuste artikel, materiële verliezen zou hebben geleden onder de vorm van een verlies aan “opvallend en abnormaal veel sponsors” en “opvallend veel jonge spelers”, zonder voor deze nochtans eenvoudig te verifiëren bewering ook maar het minste bewijsstuk voor te leggen, doch evenzeer zonder zich daardoor te laten tegenhouden om in een adem haar schade op dit punt dan maar even summier als laconiek te begroten op een bedrag van *ex æquo et bono* 25.000 EUR.

Het valt in dit verband niet uit te sluiten dat de gapende kwantitatieve discrepantie zoals die bestaat tussen enerzijds de vele tientallen pagina’s conclusies die eiseres besteedt aan haar beklag over de kritische

inhoud van het artikel in kwestie en anderzijds de slechts handvol alinea's die zij wijdt aan de concrete schade die zij als gevolg van een en ander zou hebben geleden, illustratief is voor waar haar prioriteiten in dezen liggen.

Wat er ook van zij, waar haar vordering minstens flirt met de grenzen van het tergende en roekeloze, dient eiseres in elk geval in te staan voor de gerechtskosten.

Hoewel verweerder in dit verband op grond van de waarde van het geschil aanspraak kan maken op een rechtsplegingsvergoeding van 3.750 EUR, begroot hijzelf de door hem gevorderde rechtsplegingsvergoeding expliciet slechts op een bedrag van 1.440 EUR.

Om deze redenen,

De rechtbank,
[...]

Verklaart de vordering van eiseres ontvankelijk, doch wijst ze af als ongegrond.

Noot

Een gele, maar geen rode kaart voor ongeoorloofde 'SLAPP'-tackle"

Situering

1. Een artikel in Humo van journalist Jan Hauspie met de titel 'Mauve malaise: de diepe crisis bij Anderlecht' leidde in februari 2023 tot een dagvaarding door Royal Sporting Club Anderlecht (RSCA) wegens reputatieschade. Het vonnis van 15 april 2024 van de Brusselse rechtbank⁽¹⁾ veegt in ongewoon scherpe bewoordingen alle bezwaren tegen het Humo-artikel van tafel. De rechter vindt dat RSCA deze procedure voerde om de journalist te intimideren en komt tot de conclusie dat de vordering 'minstens flirt met de grenzen van het tergende en roekeloze'. Maar behalve de afwijzing van de vordering en de toewijzing van een minimale rechtsplegingsvergoeding aan verweerder komt de rechtbank niet. Het vonnis bevat wel een reeks overwegingen en vaststellingen waardoor de vordering van RSCA als procesmisbruik en als een SLAPP (*Strategic Lawsuit Against Public Participation*) kan gekwalificeerd worden, maar de rechtbank verbindt daar behalve enkele vermanende opmerkingen geen juridische consequenties aan. RSCA ontsnapte dus

maar net aan een veroordeling wegens tergend en roekeloos geding en een boete van maximum 2.500 euro in toepassing van artikel 780*bis* Ger.W. Wat meteen de vraag oproept waarom de rechtbank, ondanks de talrijke aanwijzingen van het laakbaar en abusief karakter van de vordering van RSCA, eiseres toch niet veroordeelde wegens tergend en roekeloos geding.

Van klacht bij de Raad van de Journalistiek tot vordering in rechte

2. Als reactie op het Humo-artikel eiste RSCA 50.000 euro schadevergoeding van de journalist wegens onrechtmatige journalistiek. RSCA voerde aan dat op ongefundeerde en onevenwichtige wijze kritiek was geleverd op het management van de voetbalclub. Volgens eiseres bevatte het artikel immers niet enkel een reeks onjuistheden, maar handelde Hauspie journalistiek onzorgvuldig door zijn verhaal eenzijdig te baseren op anonieme bronnen en vooral getuigenissen van (misnoegde) ex-werknemers. Het Humo-artikel bevatte ook felle kritiek en een reeks aantijgingen aan het adres van enkele topfiguren bij Anderlecht: zo werd ex-CEO Peter Verbeke als een (kleine) nazi en, samen met voorzitter Wouter Vandenhaute, als een psychopaat weggezet.

3. Omwille van de scherpe kritiek op de ex-CEO diende Peter Verbeke prompt klacht in bij de Vlaamse Raad voor de Journalistiek (RvdJ). In een beslissing van 9 november 2023 oordeelde de RvdJ dat de journalist de ernstige aantijgingen van 'kleine nazi' en 'psychopaat' in de contacten vooraf met Verbeke niet heeft voorgelegd, terwijl het duidelijk is dat dergelijke omschrijvingen de eer en goede naam van Verbeke konden schaden.⁽²⁾ Dat de journalist deze beschuldigingen niet heeft voorgelegd aan Verbeke, strookte volgens de RvdJ niet met artikel 20 en de bijhorende richtlijn uit de Code van de RvdJ over loyaal wederhoor.⁽³⁾ Daarom beoordeelde de RvdJ de klacht van Verbeke gegrond wat gebrek aan loyaal wederhoor betreft. Over de klacht omtrent de zorgvuldigheid of waarheidsgetrouwheid van bepaalde passages in het Humo-artikel kon de RvdJ geen uitspraak doen, omdat de versie van Verbeke en de journalist sterk uiteen liepen en elkaar tegenspraken.

4. Kort na de publicatie van het Humo-artikel is Jan Hauspie ook door RSCA civielrechtelijk

(2) RvdJ 9 november 2023, *Peter Verbeke t. HUMO en HUMO.be*.

(3) Artikel 20 van de Code van de Raad voor de Journalistiek: 'De journalist biedt een loyale kans op wederhoor wanneer zijn berichtgeving ernstige beschuldigingen uitbrengt die de eer en de goede naam betreffen'.

(1) Rb. Brussel 15 april 2024, *Royal Sporting Club Anderlecht NV t. Jan Hauspie*.

gedagvaard voor de rechtbank van eerste aanleg in Brussel, in toepassing van artikel 1382 oud BW. RSCA voerde aan dat het Humo-artikel een schending inhield van de algemene zorgvuldigheidsnorm, aangezien de inhoud van het artikel onrechtmatig was. Volgens RSCA strookte een reeks aantijgingen niet met de werkelijkheid, was bepaalde informatie onvoldoende gecontroleerd en werd er onnodig kwetsend en grievend taalgebruik aangewend. Daardoor werd aan RSC Anderlecht onherstelbare schade toegebracht, begroot op 25.000 euro morele schadevergoeding en 25.000 euro materiële schadevergoeding. Als verweer meende de journalist zich te kunnen beroepen op de journalistieke expressievrijheid en op de zorgvuldig door hem vergaarde informatie over RSCA. Hij voerde ook aan dat er geen pertinent bewijs van schade was, en voor zover er al reputatieschade zou geweest zijn voor RSCA, die schade niet het gevolg was van het Humo-artikel zelf, maar van de financiële en sportieve malaise bij RSCA en de kritiek op het management vanuit verschillende hoeken.

Argumenten die ‘kant noch wal raken’ en ‘hersenschimmige banaliteiten’

5. Het vonnis van de Brusselse rechtbank van 15 april 2024 stelt als uitgangspunt voor de toetsing aan artikel 1382 oud BW de vraag of het gewraakte artikel spoort met het gedrag van een normaal zorgvuldige sportjournalist geplaatst in dezelfde omstandigheden. Fundamentele principes die bij de beoordeling daarvan een belangrijke rol spelen zijn de vrijheid van meningsuiting en de persvrijheid zoals gewaarborgd door artikel 19 en 25 van de Grondwet en artikel 10 EVRM, alsook het recht op bescherming van de goede naam en de rechten van derden. Gelet op de cruciale rol die een vrije pers in een democratische rechtstaat heeft te spelen, moet volgens het vonnis de nodige terughoudendheid aan de dag worden gelegd ten aanzien van maatregelen van overheidswege die hetzij rechtstreeks, hetzij onrechtstreeks (bijvoorbeeld door een zogenaamd ‘chilling effect’ oftewel een intimiderend of ontmoedigend effect), de uitoefening van het recht op vrije meningsuiting en de persvrijheid juridisch of *de facto* zouden inperken. Het vonnis benadrukt dat, in strijd met wat eiseres bij conclusie lijkt te poneren, in deze context de bewijslast in beginsel wel degelijk bij de eisende partij ligt: het is de eisende partij die het bewijs moet leveren van de civielrechtelijke fout, de schade en het oorzakelijk verband, waarop zij haar vordering steunt.

Het is precies op dit punt dat de rechtbank van oordeel is dat de vordering van RSCA er niet in slaagt te overtuigen. Op verschillende plaatsen in het vonnis luidt het dat de argumentatie vanwege RSCA ‘moeilijk ernstig kan genomen worden’, dat de eiseres de aangevoerde onjuistheid ‘eenvoudig niet hard maakt’ of dat de aantijgingen door RSCA

‘door geen enkel concreet element bewezen of zelfs maar aannemelijk (worden) gemaakt’. Elders stelt het vonnis ‘tot in den treure’ vast dat ‘geen enkele van de nochtans zeer talrijke klachten van eiseres omtrent beweerde onwaarheden in het bewuste artikel, overeind blijft’, dat sommige argumenten van RSCA ‘kant noch wal raken’, ‘bij elkaar gefantaseerd zijn’, ‘met de beste wil niet ernstig kunnen genomen worden’ of de uiting zijn van een ‘even gratuite als hoogdravende stelling’. De rechter vindt ook dat de ingezette procedure door RSCA ‘een verspilling (is) van publieke middelen’ en hij drukt de irritatie uit dat de rechtbank ‘tijd en energie dient te besteden aan het beantwoorden van (...) hersenschimmige banaliteiten’.

Ook is de rechtbank van oordeel dat ‘van enig foutief onevenwicht in het bewuste artikel in casu geen sprake (is). Voor iedere normaal gemiddelde lezer van dit stuk is het duidelijk dat dit niet louter een neutrale opsomming van objectieve feiten beoogt te zijn, doch wel de weergave van een bepaalde visie van de auteur en van getuigenissen van derden omtrent een aantal vermeende tekortkomingen in de werking en het beleid van voetbalclub Anderlecht, wat perfect legitiem is zowel qua onderwerp als qua methodiek’.

Het vonnis merkt op dat alle geopperde bezwaren door RSCA en ‘de afwezigheid van enig bewijs van een flagrante onwaarheid’, in fel contrast staat met de manier waarop ‘een professioneel sportjournalist, met een jarenlange ervaring en blijkbaar een gedegen professionele reputatie’ te werk is gegaan. Volgens het vonnis maakt de journalist aannemelijk ‘dat hij de bewuste stellingen, in een persartikel over een onderwerp waarmee hij klaarblijkelijk sinds jaar en dag een grote vertrouwdheid heeft en waarvoor hij specifiek ook nog grondig journalistiek onderzoek lijkt te hebben verricht, heeft gesteund op gesprekken met meerdere personen die destijds van nabij betrokken waren bij eiseres’ interne keuken’.

Rechtbank volgt de zienswijze en beslissing van de RvdJ niet

6. Opmerkelijk is dat de rechtbank het benoemen van Verbeke als ‘kleine nazi’ en het wegzetten van Verbeke en Vandenhautte als psychopaten niet onnodig grievend acht in de context van het artikel. De journalist poneerde immers niet dat de betrokkenen daadwerkelijk zouden lijden aan een vorm van klinische psychopathie, dan wel aanhangers zouden zijn van het nazisme. Deze kwalificaties zijn volgens het vonnis humoristisch of overdrachtelijk bedoelde bijnamen, verwijzend naar de professionele stijl van Peter Verbeke en Wouter Vandenhautte. Ook is volgens het vonnis niet aangetoond dat Hauspie het gebruik van deze termen onvoldoende zou hebben geverifieerd. Hieraan gekoppeld ziet het ook geen probleem in verband met het recht op wederhoor.

Dat de RvdJ op dit punt juist wel een inbreuk vaststelde op de journalistieke ethiek naar aanleiding van de klacht van Peter Verbeke, heeft dus geen invloed op de juridische beoordeling van dit aspect van de onrechtmatigheid in toepassing van artikel 1382 oud BW. De rechtbank oordeelt niet enkel dat er voldoende mogelijkheid is geboden tot wederhoor en vindt bovendien, geheel in tegenstelling met de RvdJ, dat het gewraakte artikel geen bijzonder zwaarwichtige aantijgingen of beschuldigingen bevat aan het adres van eiseres: het artikel in kwestie is weliswaar uitermate kritisch over de werking en het beleid van RSCA, maar het bevat geen beschuldigingen van strafrechtelijk te sanctioneren of moreel bijzonder laakbaar gedrag. Door de termen ‘kleine nazi’ en ‘psychopaten’ als mogelijk humoristisch te beschouwen banaliseert het vonnis overigens wel de impact van dergelijke kwalificaties.

Meteen illustreert dit onderdeel van het vonnis dat een inbreuk op de journalistieke deontologie in toepassing van de Code van de Raad van de Journalistiek geen noodzakelijke of onvermijdelijke impact heeft op de juridische beoordeling van de onrechtmatigheid, onzorgvuldigheid of fout in toepassing van artikel 1382 oud BW. Niet enkel gaat het om zeer verschillend geformuleerde bepalingen van de Code en het burgerlijk wetboek en hebben de beslissingen van de RvdJ en de rechter een zeer verschillende impact, de rechtbank behoudt ook de volle discretionaire bevoegdheid om de voorliggende feiten en aspecten op een andere wijze te beoordelen dan de RvdJ. Overigens kan de journalistieke deontologie soms verdergaande verplichtingen of beperkingen opleggen aan journalisten en media, terwijl in andere gevallen de wetgeving en de rechtspraak strenger zijn dan de journalistieke deontologie. In nog andere gevallen sluiten journalistieke deontologie en recht op elkaar aan.⁽⁴⁾ Door de RvdJ is dit verschil in toepassing van de journalistieke ethiek en het recht ook nadrukkelijk erkend: ‘Journalistieke beroepsethiek valt niet samen met wetgeving en rechtspraak. Soms lopen recht en ethiek gelijk, soms lopen hun stellingnamen uiteen. Daarom komt een ethische tekortkoming niet automatisch neer op een fout in de juridische zin van het woord, en het omgekeerde is evenmin het geval. Wanneer de Raad voor de Journalistiek een beroeps-ethische tekortkoming vaststelt, houdt dit dus geen enkele erkenning in van de juridische aansprakelijkheid van de betrokkene, noch in de burgerrechtelijke zin, noch in de strafrechtelijke zin.’⁽⁵⁾

(4) Over deze “osmotische relatie” tussen journalistieke beroepsethiek en recht, zie D. VOORHOOF en P. VALCKE, *Handboek Mediarecht*, 4de editie, Larcier, Brussel, 2014, 713-723.

(5) Zie de toelichting bij de Code van de RvdJ op de website van de RvdJ: <https://www.rvdj.be/pagina/journalistieke-code>.

Journalistiek bronnengeheim

7. Het vonnis weerlegt ook nadrukkelijk het bezwaar van RSCA in verband met het citeren van anonieme bronnen door Hauspie: ‘Het gebruik van geanonimiseerde bronnen door de pers is niet enkel algemeen aanvaard, het behoort tot de fundamenteën van de democratische rechtsstaat. Uit geen enkel concreet element blijkt dat *in casu* verweerder niet zorgvuldig te werk zou zijn gegaan bij het verzamelen van informatie bij dergelijke bronnen, de inschatting van de betrouwbaarheid van deze bronnen, dan wel de weergave van de informatie door hem van deze bronnen bekomen.’

De terechte opmerking dat het gebruik van geanonimiseerde bronnen door de pers een fundamentele bescherming verdient in een democratische rechtstaat mag overigens niet de indruk wekken alsof journalisten de bescherming van het bronnengeheim kunnen inroepen ter legitimatie van beweringen of aantijgingen waarvoor verder geen overtuigend bewijs kan geleverd worden. Het journalistieke bronnengeheim is inderdaad op een robuuste wijze beschermd volgens de rechtspraak van het EHRM⁽⁶⁾ en de Belgische bronnenwet van 7 april 2005⁽⁷⁾, maar dit impliceert niet dat journalisten zich achter het bronnengeheim als een schild kunnen verschuilen om ongefundeerde aantijgingen te kunnen legitimeren. Het EHRM heeft duidelijk gemaakt dat de bescherming van het journalistiek bronnengeheim geen impact kan hebben op de aansprakelijkheid van een journalist: als een journalist geen betrouwbaar bewijs van bepaalde (lasterlijke) aantijgingen kan voorleggen en zich enkel beroept op één of meerdere anonieme bronnen, blijft de aansprakelijkheid van de journalist onverminderd gelden. In Halldorson t. IJsland stelde het EHRM dat ‘*a mere reference to protection of sources cannot exempt a journalist from the*

(6) Zie D. VOORHOOF, “Robust protection of journalistic sources remains a basic condition for press freedom”, *Strasbourg Observers Blog* 10 oktober 2017, <https://strasbourgobservers.com/2017/10/10/robust-protection-of-journalistic-sources-remains-a-basic-condition-for-press-freedom/#more-3900>. Het journalistiek bronnengeheim is voortaan ook beschermd door artikel 4 van de Verordening (EU) 2024/1083 van het Europees Parlement en de Raad van 11 april 2024 tot vaststelling van een gemeenschappelijk kader voor mediadiensten op de interne markt en tot wijziging van Richtlijn 2010/13/EU (Europese verordening mediavrijheid), *Publicatieblad EU* 17 april 2024, <https://www.vlaanderen.be/cjm/nl/nieuws/europese-wet-over-mediavrijheid-definitief-goedgekeurd> en <https://eur-lex.europa.eu/oj/daily-view/L-series/default.html?ojDate=17042024&locale=nl>.

(7) D. VOORHOOF (ed.), *Het journalistiek bronnengeheim ont-buld*, Brugge, die Keure, 2008, V + 172 p.

obligation to prove the veracity of or have sufficient factual basis for serious accusations of a factual nature, an obligation that can be met without necessarily having to reveal the sources in question'.⁽⁸⁾ In de voorliggende zaak verduidelijkt het vonnis overigens wel dat de journalist aannemelijk heeft kunnen maken dat hij zorgvuldig te werk is gegaan bij het verzamelen van zijn informatie bij dergelijke bronnen en bij de inschatting van de betrouwbaarheid van deze bronnen. Er zijn verder ook geen aanwijzingen dat er zich een probleem zou stellen in verband met de weergave van de informatie die hij van deze bronnen ontving.

Tergend en roekeloos?

8. Op basis van het voorgaande komt de rechtbank tot de conclusie dat de vordering van RSCA moet worden afgewezen. De rechtbank zegt zich 'daarbij niet van de indruk (te kunnen) ontdoen dat de voorliggende procedure minstens deels werd ingesteld met de bedoeling te intimideren. Deze indruk spruit niet enkel voort uit het manifeste gebrek aan *gravitas* in hoofde van de nochtans lijkige lijst aan 'grievens' door eiseres aangebracht, de magere slaagkansen waarvan door haar op voorhand redelijkerwijze toch ook moesten kunnen worden ingeschat'. RSCA krijgt ook nog een extra veeg uit de pan in verband met de gevorderde materiële schadevergoeding. Volgens het vonnis poneert eiseres op 'eerder gratuite wijze' dat als gevolg van de publicatie van het bewuste artikel RSCA materiële verliezen zou hebben geleden onder de vorm van een verlies aan 'opvallend en abnormaal veel sponsors' en 'opvallend veel jonge spelers'. Maar 'zonder voor deze nochtans eenvoudige te verifiëren bewering ook maar het minste bewijsstuk voor te leggen, doch evenzeer zonder zich daardoor te laten tegenhouden om in een adem haar schade op dit punt dan maar even summier als laconiek te begroten op een bedrag van 'ex aequo et bono' 25.000,00 euro'. Hoe dan ook zou de veroordeling van een journalist tot 50.000 euro schadevergoeding als een onevenredige, intimiderende maatregel kunnen beschouwd worden, met een 'chilling effect'.⁽⁹⁾ Het vonnis geeft nog

als uitsmijter mee: 'Wat er ook van zij, waar haar vordering minstens flirt met de grenzen van het tergende en roekeloze, dient eiseres in elk geval in te staan voor de gerechtskosten'

9. Finaal komt RSCA weg met een veroordeling tot het betalen van 165 euro rolrecht en van een rechtsplegingsvergoeding van 1.440 euro. Geen veroordeling dus wegens tergend en roekeloos geding, waardoor RSCA ontsnapt aan de boete van maximum 2.500 euro in toepassing van artikel 780*bis* Ger.W.⁽¹⁰⁾ Van procesmisbruik of tergend en roekeloos geding is sprake wanneer een partij met een proceshandeling de bedoeling heeft een andere partij schade te berokkenen, of haar recht om in rechte op te treden uitoefent op een wijze die de perken van de normale uitoefening van dat recht door een bedachtzaam en zorgvuldig persoon kennelijk te buiten

Hof van Justitie van 4 oktober 2024 in de zaak C-633/22 *Real Madrid Club de Fútbol and AE t. EE and Société Éditrice du Monde SA*, waarin het Hof toelaat dat een veroordeling tot een disproportionele schadevergoeding met een "chilling effect" op de journalistieke expressievrijheid door een rechtscollege in een andere EU-lidstaat een grond van weigering kan zijn tot uitvoering van een dergelijke veroordeling in de EU-lidstaat waar de uitvoering wordt gevorderd tegen de veroordeelde krant en journalist. Het Hof concludeerde "that the enforcement of a judgment ordering a newspaper publishing house and one of its journalists to pay damages by way of compensation for the non-material damage suffered by a sports club and one of the members of its medical team due to harm caused to their reputation by the publication of information about them must be refused where it would give rise to a manifest breach of the freedom of the press, as enshrined in Article 11 of the Charter of Fundamental Rights, and thus an infringement of public policy in the Member State in which enforcement is sought", <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?jsessionid=A82037AE8F5BC0AD9480E2095C5F6C8D?text=&docid=290689&pageIndex=0&doclang=EN&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=6209551>.

(10) Art. 780*bis* Ger.W. bepaalt: 'De partij die de rechtspleging aanwendt voor kennelijk verdragende of onrechtmatige doeleinden kan worden veroordeeld tot een geldboete van 15 EUR tot 2.500 EUR, onverminderd de schadevergoeding die gevorderd zou worden. In dat geval, wordt in dezelfde beslissing daarover uitspraak gedaan voor zover schadevergoeding voor tergend en roekeloos geding wordt gevorderd en toegekend. Indien zulks niet het geval is, worden de partijen verzocht toelichting te geven overeenkomstig artikel 775. De Koning kan het minimum- en maximumbedrag om de vijf jaar aanpassen aan de kosten van het levensonderhoud. De boete wordt geïnd door de administratie van de Registratie en Domeinen met aanwending van alle middelen van recht. Dit artikel is niet van toepassing in strafzaken noch in tuchtzaken'

(8) EHRM 4 juli 2017, *Halldorson t. IJsland*, § 51. Zie ook EHRM 31 januari 2016, *Stangu en Scutelnicu t. Roemenië*.

(9) Zie ook de rechtspraak van het EHRM in verband met het 'chilling effect' bij het opleggen van disproportionele schadevergoedingen in verband met reputatieschade, zoals in EHRM, 19 april 2011, *Kasabova t. Bulgarije*, §§ 69-71; EHRM 26 november 2013, *Blaja News Sp. z o.o. t. Polen*, § 71; EHRM 17 januari 2017, *Tavares de Almeida Fernandes and Almeida Fernandes t. Portugal*, §§ 77-79, en recent ook in EHRM 19 maart 2024, *Almeida Arroja t. Portugal*, § 89. Interessant in dit verband is zeker ook het arrest van het Europees

gaat.⁽¹¹⁾ Hoewel het vonnis talrijke vaststellingen doet van onbedachtzaamheid en onzorgvuldigheid betreffende de vordering en procesvoering door RSCA, waarbij zelfs sprake is van intimidatie van de verweerder, is evenwel geen toepassing gemaakt van artikel 780*bis* Ger.W. voor wat het opleggen van een boete betreft als een vergoeding voor de schade die de maatschappij ten gevolge van de onrechtmatige proceshandeling lijdt. Overigens was door Hauspie en zijn advocaten ook geen tegenvordering ingesteld wegens tergend en roekeloos geding, waardoor de rechtbank er niet toe gehouden was om een gemotiveerd standpunt in te nemen omtrent het al dan niet tergend en roekeloos karakter van de vordering van RSCA.

Steviger reactie nodig tegen SLAPPs “de lege ferenda”

10. Het is nochtans precies dit soort misbruik van procedures tegen media, journalisten en andere ‘publieke waakhonden’⁽¹²⁾ dat de recente Europese anti-SLAPP-richtlijn⁽¹³⁾ en een Aanbeveling van het Comité van Ministers van de Raad van Europa⁽¹⁴⁾ een halt willen toeroepen door aan te dringen op betere procedurele waarborgen voor verweerders en sancties voor de eisers. De richtlijn geeft de lidstaten tot 7 mei 2026 de tijd om ervoor te zorgen dat

dergelijke procedures snel afgehandeld kunnen worden, en dat eisers veroordeeld kunnen worden tot het betalen van de proceskosten van verweerders, met daarbovenop ook een sanctie die doeltreffend, evenredig en afschrikkend is. Ook de anti-SLAPP EU-Aanbeveling van 27 april 2022 zet de lidstaten ertoe aan een reeks initiatieven uit te bouwen en acties te ondernemen om SLAPPs te helpen voorkomen of sanctioneren.⁽¹⁵⁾ Zowel deze EU-Aanbeveling van 27 april 2022 als de Aanbeveling van de Raad van Europa van 5 april 2024 dringen aan op procedurele waarborgen die zich niet beperken tot enkel civiele procedures met ‘cross-border’ implicaties, maar die van toepassing zijn op alle soorten procedures, inclusief procedures die zich exclusief binnen de jurisdictie van één land situeren. De EU-lidstaten en dus ook België kunnen maar best zo vlug mogelijk werk maken van een ruime en stevige omzetting van de EU-Richtlijn, in het verlengde van de EU-Aanbeveling en de Aanbeveling van de Raad van Europa.

De EU-Aanbeveling van 27 april 2022 verantwoordt het anti-SLAPP beleid treffend als volgt: ‘Een gezonde en welvarende democratie vereist dat mensen actief aan het openbare debat kunnen deelnemen. Zinnvolle deelname is maar mogelijk als personen toegang krijgen tot betrouwbare informatie, op basis waarvan zij hun eigen mening kunnen vormen en hun oordeel kunnen uitspreken in een openbare ruimte waarin verschillende meningen vrijelijk kunnen worden geuit. Om een dergelijk vrij klimaat te bevorderen, is het van belang journalisten en mensenrechtenverdedigers te beschermen tegen kennelijk ongegronde en onrechtmatige gerechtelijke procedures tegen publieke participatie’.

Meer alerte toepassing “de lege lata”

11. Ondertussen kunnen de rechtscollages in toepassing van de bestaande wetgeving reeds op een meer alerte wijze vormen van procesmisbruik of tergend en roekeloos geding in civiele zaken (art. 780*bis* Ger.W.) als SLAPPs identificeren en sanctioneren, en

(11) Zie Grondwettelijk Hof 16 februari 2023, nr. 29/2023, B.2.3.; Cass. 31 oktober 2003, C.02.0602.F. en Cass. 23 juni 2017, C.15.0351.N.

(12) D. VOORHOOF, ‘Expressievrijheid en deelname aan het publiek debat juridisch belaagd. Over misbruik van rechtsprocedures tegen “publieke waakhonden” en anti-SLAPP voorstellen’, *Tijdschrift voor Mensenrechten (TvMR)*, 2022/4, 7-12, https://www.mensenrechten.be/bestanden/uploads/tijdschriften/TvMR2022_4.pdf.

(13) Richtlijn (EU) 2024/1069 van het Europees Parlement en de Raad van 11 april 2024 betreffende bescherming van bij publieke participatie betrokken personen tegen kennelijk ongegronde vorderingen of misbruik van procesrecht (‘strategische rechtszaken tegen publieke participatie’), Pb.L. 16 april 2024. Zie ook <https://www.the-case.eu/latest/the-anti-slapp-directive-creates-a-promising-minimum-standard-for-member-states/>. Het Europees Parlement verleende met een grote meerderheid zijn goedkeuring aan de anti-SLAPP Richtlijn, met uitzondering evenwel van de Vlaamse Europarlementsleden voor N-VA en Vlaams Belang.

(14) CM/Rec(2024)2 of the Committee of Ministers to member States on countering the use of strategic lawsuits against public participation, 5 april 2024, <https://rm.coe.int/0900001680af2805>. Zie ook <https://www.the-case.eu/latest/coes-recommendation-represents-a-significant-milestone-in-the-fight-against-slapps/> en <https://www.coe.int/en/web/freedom-expression/msi-slp>.

(15) Aanbeveling (EU) 2022/758 van de Commissie van 27 april 2022 over de wijze waarop journalisten en mensenrechtenverdedigers die betrokken zijn bij publieke participatie kunnen worden beschermd tegen kennelijk ongegronde of onrechtmatige gerechtelijke procedures (‘strategische rechtszaken tegen publieke participatie’), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX:32022H0758>. Zie ook D. VOORHOOF, ‘Europese Anti-SLAPP voorstellen en de advocatuur’, *Today’s Lawyer*, 2023/1, 2-6, en online op *Jubel, Nieuwswebsite voor de juridische, fiscale en financiële professionaal*, Knops Publishing 7 juni 2023, <https://www.jubel.be/europese-anti-slapp-voorstellen-en-de-advocatuur/>.

desgevallend een schadevergoeding toekennen aan verweerders. Ook bestaat de mogelijkheid dat in strafzaken een schadevergoeding wordt toegekend aan de niet-veroordeelde beklagde (artt. 159, 191 en 212 Sv).⁽¹⁶⁾ Zo veroordeelde het hof van beroep in Antwerpen de burgerlijke partij als appellante in een strafzaak wegens misbruik van rechtsprocedure. Het hof bevestigde het tergend karakter waarmee de burgerlijke partij de strafprocedure in beroep had doorgezet, als een vorm van SLAPP. Het arrest maakt duidelijk dat de burgerlijke partij met deze en andere juridische acties tegen twee journalisten van Apache niet als een bedachtzaam en zorgvuldig persoon heeft gehandeld, maar in essentie de bedoeling had om Apache (financieel) te vermurwen en de kritische berichtgeving van Apache over hem te doen stoppen. De burgerlijke partij werd veroordeeld tot het betalen van de door Apache gevraagde schadevergoeding van 10.000 EUR, vermeerderd met een verhoogde rechtsplegingsvergoeding van 6.000 EUR.⁽¹⁷⁾

12. Zowel de EU-richtlijn van 11 april 2024 en vooral de Aanbeveling van de Raad van Europa van 5 april 2024 reiken ondertussen ook meer operationele criteria aan die de nationale rechters nu al kunnen hanteren bij het identificeren van SLAPPs, voor het versneld afhandelen van deze vorderingen en het opleggen van sancties aan eisers.⁽¹⁸⁾ Ook van de advocatuur wordt verwacht dat initiatieven worden genomen tot aanscherping van de deontologie, om advocaten die met SLAPPs dreigen of SLAPPs

initieëren te ontmoedigen, en als het moet te sanctioneren. In België dienen nog de nodige eerste stappen te worden gezet door o.a. de Orde van Vlaamse Balies, terwijl binnen de advocatuur sommigen nog een achterhoedegevecht leveren, en zich kanten tegen de Europese anti-SLAPP initiatieven. De waarborgen tegen SLAPPs worden dan weggezet als ‘overbodig’ of ‘een heilloos pad’ dat een voorkeurbehandeling wil realiseren voor ‘geprivilegieerde maatschappelijke actoren’. Er is volgens dit discours ook geen nood aan enig initiatief binnen de advocatuur, inzonderheid in verband met de deontologie. Immers: ‘De processtrategie behoort tot de intieme vertrouwensrelatie tussen advocaat en cliënt, zonder enige externe druk of beïnvloeding’.⁽¹⁹⁾ Deze krampachtige benadering die de schadelijke impact van SLAPPs onder de mat veegt en de verantwoordelijkheid van de advocatuur koppig negeert, is evenwel onhoudbaar. Het is een benadering die ook niet gedeeld wordt door de *Vlaamse Juristenvereniging* (VJV) die onlangs het woord ‘rechtskrijg’ omwille van de actualiteitswaarde en impact op de samenleving tot het juridisch woord van het jaar koos. Volgens het juryrapport van de VJV zijn SLAPPs een vorm van ‘rechtskrijg’ (warfare) of strategische oorlogsvoering via het recht, met als doel ‘critici het zwijgen op te leggen en hen te ontmoedigen om deel te nemen aan openbare discussies of activiteiten die van algemeen belang zijn’. Ook de CCBE, de overkoepelende organisatie van *Bar and Law Societies* in Europa heeft reeds de bereidheid getoond om mee te helpen om het SLAPP-fenomeen te bestrijden, met respect voor garanties inzake het recht op toegang tot de rechter zoals gewaarborgd door artikel 6 EVRM. De CCBE drukte in een ‘position paper’ van 31 maart 2023 haar steun uit betreffende ‘the general approach and intention of the draft directive’ die op dat moment nog in volle voorbereiding was. De CCBE laat er geen twijfel over bestaan dat ook binnen de advocatuur initiatieven moeten genomen worden om SLAPPs te vermijden en pleit ervoor dat de verweerders in SLAPP-cases op extra steun moeten kunnen rekenen.⁽²⁰⁾ Eerder al, in 2022, heeft het EHRM zijn bekommernis uitgedrukt over SLAPPs en dit soort van misbruik van rechtsprocedures aangemerkt als een gevaar voor de democratie. In een

(16) Voor een voorbeeld zie Antwerpen 9 juni 2022, Kamer 7C correctionele zaken, nr. C/820/2022, *Erik Van der Paal t. Karl Van den Broeck en Stef Arends*. Zie ook Gent 19 maart 2024, 4de Kamer, correctionele zaken, afhandeling burgerlijke belangen, C/351/2024, *Viruswaanzin – Folie Virus t. Dirk Draulans*, waarin het hof van beroep, met verwijzing naar de artikels 191 en 212 Sv. een schadevergoeding van 1.500 EUR toekende aan de KNACK-journalist wegens het tergend en roekeloos procederen door appellante. Het hof kwam tot de conclusie “dat appellante haar recht om beroep in te stellen heeft uitgeoefend op een wijze die de perken van de uitoefening van dat recht door een bedachtzaam en zorgvuldig persoon kennelijk te buiten gaat, en in essentie enkel beoogde om geïntimeerde door het instellen van hoger beroep last en ergernis te berokkenen”.

(17) Zie ook D. VOORHOOF, ‘Belgian news site acquitted for stalking and breach of privacy in SLAPP-case’, Leuven Public Law Blog, 22 juni 2022, <https://www.leuvenpubliclaw.com/news-site-acquitted-for-stalking-and-breach-of-privacy-in-belgian-slapp-case/>.

(18) Zie vooral de SLAPP-criteria in artikel 4.3 van de EU-Richtlijn 2024/1069 en de tien SLAPP-indicatoren in artikel 8 van de Appendix bij de Aanbeveling CM/Rec(2024)2.

(19) L. NEELS, “Anti-SLAPP offensief ter bescherming van de vrijheid van meningsuiting?”, *Jubel*, 27 oktober 2023, <https://www.jubel.be/anti-slapp-offensief-ter-bescherming-van-de-vrijheid-van-meningsuiting/>.

(20) https://www.ccbe.eu/fileadmin/speciality_distribution/public/documents/ACCESS_TO_JUSTICE/ATJ_Position_papers/EN_AtJ_20230404_CCBE-Position-on-the-draft-directive-on-protecting-persons.pdf.

arrest van 15 maart 2022 in de zaak *000 Memo t. Rusland* verwijst het EHRM naar ‘the growing awareness of the risks that court proceedings instituted with a view to limiting public participation bring for democracy’.⁽²¹⁾

13. Ook buiten Europa is het onrustwekkende fenomeen van SLAPPs opgemerkt. In een resolutie van 6 oktober 2022 roept de VN-Mensenrechtenraad (*Human Rights Council*) de Verdragsstaten op om maatregelen te nemen ‘to protect journalists and media workers from strategic lawsuits against public participation, where appropriate, including by adopting laws and policies that prevent and/or alleviate such cases and provide support to victims’. De Raad wijst in het bijzonder op de ernst van ‘the rise of strategic lawsuits against public participation, including by business entities, to exercise pressure, intimidate or exhaust the resources and morale of journalists, and thereby stop them from performing their work, including on matters of public interest’.⁽²²⁾

14. In het laatste jaarverslag van het FIRM, het Federaal Instituut voor de Rechten van de Mens, wordt eveneens gewezen op het voor de democratie en de rechtsstaat schadelijk karakter van SLAPPs. Als centraal anti-SLAPP contactpunt heeft het FIRM in 2023 actief de ontwikkelingen gevolgd rond de Europese initiatieven en de strijd tegen SLAPPs.

Het FIRM zal als centraal anti-SLAPP contactpunt deze nieuwe opdracht verder ontwikkelen, met name door de verspreiding van informatie en de organisatie van bewustmakingscampagnes, onder andere in samenwerking met de Belgische anti-SLAPP werkgroep.⁽²³⁾ In het jaarverslag dringt het FIRM aan bij de Belgische overheid ‘om journalisten, universitaires en mensenrechtenverdedigers te beschermen tegen onrechtmatige rechtszaken’ en het pleit voor ‘een ambitieuze omzetting van de Europese richtlijn in Belgisch recht’.⁽²⁴⁾

15. Finaal moeten al deze initiatieven ertoe bijdragen dat SLAPPs zo snel mogelijk afgehandeld en/of gesanctioneerd worden en dat ook de toenemende praktijk door advocatenkantoren die dreigen met SLAPPs ingedamd wordt. De opdracht is om in uitvoering van de beleidsdocumenten van de EU en de Raad van Europa een einde te maken aan het schadelijk, laakbaar en intimiderend ‘geflirt’ met tergende en roekeloze rechtsvorderingen tegen journalisten, media, burgerinitiatieven en academici.

Voor meer informatie over SLAPPs, kan de lezer de website van de Belgische anti-SLAPP werkgroep en CASE raadplegen, zie: www.slapp.be en <https://www.the-case.eu/>

Dirk Voorhoof⁽²⁵⁾

(21) EHRM 15 maart 2022, *000 Memo t. Rusland*, §§ 23 en 43. Zie ook D. VOORHOOF, “000 Memo v. Russia: ECtHR prevents defamation claims by executive bodies”, *Strasbourg Observers Blog* 1 april 2022, <https://strasbourgobservers.com/2022/04/01/ooo-memo-v-russia-ecthr-prevents-defamation-claims-by-executive-bodies/>. Voor meer informatie in verband met SLAPPs in Europe, zie de website van CASE, the Coalition Against SLAPPs in Europe: <https://www.the-case.eu/>.

(22) Human Rights Council, *Resolution on the safety of journalists*, 6 oktober 2022, A/HRC/RES/51/9, <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G22/521/97/PDF/G2252197.pdf>.

(23) www.slapp.be. Zie ook <https://institutfederaaldroitshumains.be/nl/wat-doet-het-firm-tegen-slapp>.

(24) Zie FIRM, *Jaarverslag 2023*, p. 26, Jaarverslag 2023 | FIRM-IFDH (federaalinstituutmensenenrechten.be).

(25) Prof. dr. em. Dirk Voorhoof is verbonden aan het Human Rights Centre UGent. Hij is tevens actief binnen CASE, de Coalition Against SLAPPs in Europe en mede-oprichter van de Belgische anti-SLAPP werkgroep.